
Notiser

NOTISER

Flere leger i kommunene

Antall legeårsverk i kommunehelsetjenesten har økt betydelig de siste årene. Ved utgangen av 2001 utførte leger 3 860 årsverk i kommunehelsetjenesten utenom eldreomsorgen. Det er en vekst på 280 årsverk sammenliknet med året før ifølge Statistisk sentralbyrå. Legedekningen var 8,5 årsverk per 10 000 innbyggere ved årsskiftet. Det er fastleger og turnusleger som står for veksten.

Årsaken til bedringen i legedekning skyldes fastlegeordningen og restriksjoner på opprettelsen av nye stillinger innen spesialisthelsetjenesten for å bedre tilgangen på leger i kommunehelsetjenesten.

Færre leger til sykehusene

Antall årsverk ved de somatiske sykehusene gikk så vidt opp i fjor. Veksten i legeårsverkene var på 2 %. Ved utgangen av 2001 var til sammen 59 500 årsverk knyttet til somatiske sykehus, en økning på 1,7 % i forhold til året før. 7 241 av disse var legeårsverk, viser tall fra Statistisk sentralbyrå.

Det var i fjor 168 flere legeårsverk enn året før, altså en økning på 2 % som er svært beskjedent sammenliknet med utviklingen i 1990-årene. Den største veksten i årsverk hadde radiografene og bioingeniørene som økte med 9 % og 5 %.

Én fylkeslege for Oslo og Akershus?

Felles fylkeslege for Oslo og Akershus kan bli aktuelt hvis regjeringens forslag om at en fylkeslege kan ha mer enn ett fylke i sin embetskrets, vinner gehør. I fjor vedtok Stortinget at fylkeslegen skal integreres i fylkesmannsembetet. Ettersom Oslo og Akershus allerede har felles fylkesmannsembete, åpner dette for sammenslåing av fylkeslegene i disse fylkene.

Mindre amalgam i tennene

I *Retningslinjer for bruk av tannrestaureringsmaterialer* som er sendt på høring, ber Sosial- og helsedirektoratet tannlegene å vurdere om de kan bruke noe annet enn amalgam i tannfyllinger. Grunnlaget for de nye retningslinjene er en samlet vurdering av forskning og erfaring som er kommet siden Helsedirektoratet utgav veileder om tannfyllingsmaterialer i 1991.

Nyere materialer krever at tannlegen fjerner mindre tannsubstans når en fylling skal legges, enn det amalgam gjør. Gevinsten ved å bruke noe annet enn amalgam er lavere kvikksølvbelastning i befolkningen og mindre kvikksølvutslipp til naturen. Høringsfrist er 1. oktober og retningslinjene skal settes i verk 1. januar 2003.

Røykfrie arbeidsplasser fører til røykekutt

En analyse av 26 studier foretatt ved arbeidsplasser i USA, Australia, Canada og Tyskland viser at et røykfritt arbeidsmiljø også hjelper røykerne til å slutte (BMJ 2002; 325: 188).

Studien viser at ansatte ved arbeidsplasser som har totalforbud mot røyking, røyker mindre enn ansatte ved arbeidsplasser der røyking er tillatt. Røykingen ved de røykfrie arbeidsplassene gikk ned 3,8 % sammenliknet med arbeidsplasser som tillater røyking. De faste røykerne ved de røykfrie arbeidsplassene som ikke sluttet, røykte i gjennomsnitt 3,1 færre sigaretter enn sine røykende kolleger ved arbeidsplassene uten restriksjoner.

30 får kreft på grunn av akrylamid

Analyser gjort ved Nasjonalt folkehelseinstitutt bekrefter svenske og britiske undersøkelser om høy konsentrasjon av akrylamid i enkelte matvarer som for eksempel potetgull. I analysen anslås det at akrylamid kan forårsake omkring 30 krefttilfeller per år i Norge, eller 1 % av alle krefttilfeller i Norge som antas å være forbundet med kosthold.

Det høyeste innholdet av akrylamid ble funnet i potetgull, som inneholder rundt 1 350 mikrogram akrylamid per kilo. Til sammenlikning ble det funnet ca. 15 mikrogram/kg i brød, som hadde de laveste verdiene. Med et forbruk av potetgull på over 300 gram per uke, øker kreftrisikoen, opplyser Folkehelseinstituttet.

Poliofritt Europa

Verdens helseorganisasjon har erklært Europa poliofritt. Europaregionen, som også omfatter de asiatiske deler av tidligere Sovjetunionen og Tyrkia, er den tredje WHO-regionen som har oppnådd slik status. Amerika-regionen oppnådde dette i 1994 og Vestre Stillehavs-region i 2000.

Det siste tilfellet i Europa ble registrert i 1998 i Tyrkia, der en to år gammel uvaksinert gutt fikk poliomyelitt med lammelser. Tre poliotilfeller i Bulgaria og ett i Georgia i 2001 var alle forårsaket av poliovirus med opprinnelse på det indiske subkontinent, og skyldtes således ikke endemisk smitte. Det melder Nasjonalt folkehelseinstitutt i MSIS-rapport nr. 31/2002.

I 2001 forekom viruset endemisk i bare ti land, i hovedsak i Afrika og det indiske subkontinent. Det var en nedgang fra 20 land i 2000. Målet for Verdens helseorganisasjon er at hele verden kan erklæres poliofritt i 2005.

Milliontilskudd til BEST

Stiftelsen BEST er tildelt 1,5 millioner kroner i statlige midler for å drive opplæring i traumehåndtering. BEST står for bedre og systematisk traumebehandling, og er et opplæringsnettverk for leger og helsepersonell i sykehus og kommuner. Til nå har ca. 20 sykehus samt én kommune gjennomført kursopplegget, som går ut på å håndtere simulerte

skadesituasjoner og drille akuttmedisinske ferdigheter i team. Tilskuddet til BEST vil sikre fortsatt drift av stiftelsens kursprogram, og skal ifølge Torben Wisborg som er leder av stiftelsen, brukes til oppfølgingskurs ved de første 15 sykehusene som kom med i BEST-nettverket. Det skal også evalueres hvilken effekt kursopplegget har hatt på organiseringen av traumebehandlingen og bruken av traumemanualer ved disse sykehusene.

Tvangsmulkt fra Helsetilsynet

Regjeringen foreslår at Statens helsetilsyn skal kunne ilegge tvangsmulkt til sykehus som ikke følger pålegg om å rette på avvik innen en fastsatt tid.

Helsedirektør Lars E. Hanssen håper at forhold blir rettet før det er nødvendig med varsel om pålegg og tvangsmulkt. Mulktens størrelse har ikke vært diskutert, men ifølge Hanssen skal den være så stor at det ikke skal lønne seg å overse pålegg om å rette på avvik.

Global innsats av norske forskere

Universitetet i Oslo og Folkehelseinstituttet har inngått et forskingssamarbeid, GLOBINF, der målet er å bidra til å bekjempe fattigdomsrelaterte sykdommer som HIV/AIDS, tuberkulose og hjernehinnebetennelse.

17 forskningsprosjekter inngår i samarbeidet. Blant disse er forskning om forebygging av HIV-smitte fra mor til barn ved fødselen og ved amming, forskning om nye vaksiner mot tuberkulose og kartlegging av epidemier med meningokokksykdom i Afrika. Et prosjekt er konsentrert om hvordan tuberkulose, HIV/AIDS og seksuelt overførbare sykdommer kan virke sammen i befolkningen og forsterke smittespredningen.

2. september arrangerer GLOBINF et åpent seminar *Global helseforskning – Norges rolle*. Mer informasjon: www.med.uio.no/tematisk/globinf/

Nye forskrifter for tuberkulosekontroll

I nye forskrifter oppheves rutinemessig tuberkulosekontroll av lærere, personer knyttet til barneomsorg, helsepersonell, sjøfolk og militært personell. Den gamle ordningen erstattes med obligatorisk undersøkelse av personer som har oppholdt seg i land med høy forekomst av tuberkulose og som skal ha stillinger i helse- og sosialtjenesten, lærerstillinger og stillinger innen barneomsorg. Obligatorisk undersøkelse av asylsøkere, flyktninger og andre fra land med høy forekomst av tuberkulose og som skal oppholde seg i Norge i mer enn tre måneder, intensiveres.

Mindre dagkirurgi ved poliklinikkene

Den dagkirurgiske aktiviteten ved poliklinikkene sank med 1,2 % i årets fire første måneder sammenliknet med samme periode i fjor, viser somatiske pasientdata fra Sintef. Dette er stikk i strid med hva man forventet, ettersom det har vært en klar aktivitetsøkning innen dagkirurgi og dagbehandling de siste årene. Fra 2000 til 2001 økte nemlig antall dagbehandlinger med 9,2 %, og det var størst vekst innen ikke-kirurgisk kreftbehandling, ortopedi og linseoperasjoner. Forklaringen på reduksjonen hittil i år ligger blant annet i streiken blant sykepleierne tidlig i vår.

Tallet på dagopphold i sykehusene gikk opp i samme tidsrom med 16,7 % og for heldøgnsopphold var det en økning på 2,3 % sammenliknet med første tertial i fjor. 66 % av heldøgnsoppholdene i sykehusene var øyeblikkelig hjelp-innleggelser og 34 % var elektive innleggelser.

Publisert: 30. august 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 7. juli 2026.